
Mòdul de Gestió de Drets de Propietat Intel·lectual per a l'Aula Virtual

UNIVERSITAT JAUME I

Índex

1	Introducció	2
2	Drets i deures respecte de la publicació a l'aula virtual d'obres protegides	3
2.1	Publicació d'una obra de domini públic	3
2.2	Reproducció d'un xicotet fragment d'una obra protegida	3
2.3	Reproducció parcial d'una obra protegida	4
2.4	Reproducció d'una obra completa o d'un fragment significatiu d'una obra	5
3	El mòdul de gestió de drets de propietat intel·lectual de l'aula virtual	5
3.1	Pujada de documents a l'aula virtual	5
3.2	Avís de que hi ha documents pendents de gestió de drets	6
3.3	Pantalla principal del mòdul GDPI	7
3.3.1	Llistat de documents	7
3.3.2	Filtre de documents	8
3.3.3	Acció "Consulta"	8
3.3.4	Acció "Tramitar"	9

1 Introducció

La primera part d'aquesta guia proporciona una orientació al professorat sobre les seues obligacions i drets en publicar una obra o fragment d'una obra a l'aula virtual.

La guia se centra en les obres impreses o susceptibles de ser-ho i en obres plàstiques aïllades. No es considera un altre tipus d'obres (audiovisuals, música ...) perquè:

- el **Text refós de la Llei de Propietat Intel·lectual (TRLPI)** dona un tractament específic a aquest tipus d'obres que permet la seva publicació en un context educatiu
- i hi ha un **conveni entre CRUE i CEDRO-VEGAP** que ens habilita per a la reproducció de fragments d'obres impreses o susceptibles de ser-ho (amb certes limitacions).

En absència de conveni amb EGEDA, SGAE o altres entitats de gestió, no s'haurien de publicar a l'aula virtual obres o fragments d'obres de naturalesa audiovisual si no es compta amb les corresponents llicències.

La segona part d'aquesta guia descriu el mòdul de Gestió de Drets de Propietat Intel·lectual (GDPI) integrat a l'aula virtual de la Universitat Jaume I. El sistema tracta d'assegurar que els usos d'obres o de fragments d'obres impreses o susceptibles de ser-ho s'ajusten a la legalitat. Al mateix temps, recopila

informació per determinar criteris de repartiment just de la remuneració equitativa a la qual dóna dret la llei.

La informació recollida sobre les obres publicades és auditable per les entitats de gestió, és a dir, aquestes poden verificar la seva correcció. Això implica que les entitats de gestió puguin accedir puntualment al contingut dels fitxers al costat de les seues dades descriptives (excepte al dels documents administratius que contenen informació normativa de les assignatures, resultats de avaluació dels alumnes, etcètera.)

2 Drets i deures respecte de la publicació a l'aula virtual d'obres protegides

El TRLPI determina els drets de l'autor d'obres literàries, artístiques o científiques. L'autor té el dret exclusiu a l'explotació de la seua obra en qualsevol forma (article 2 del TRLPI) i pot transmetre'l per escrit (Article 45) a altres persones físiques o jurídiques (articles 42 i 43).

La posada a disposició dels estudiants del fragment d'una obra a través de l'aula virtual constitueix un acte de **comunicació pública** (article 20) que facilita la seva **reproducció** (article 18). Aquest acte **requereix la autorització** del titular dels drets d'explotació, amb les excepcions que determina la llei (que comentem més endavant), i **pot generar obligacions econòmiques** per a la universitat.

Així doncs, convé distingir entre la necessitat o no de disposar de **autorització** i la generació o no d'**obligacions econòmiques**.

2.1 Publicació d'una obra de domini públic

Una obra és de domini públic quan està lliure de tota exclusivitat en el seu accés i ús. A Espanya, les obres passen a ser de domini públic quan han transcorregut setanta anys des de la mort de l'autor (article 26).

La comunicació pública i reproducció d'obres de domini públic **no requereix autorització** i **no genera obligacions econòmiques**. És responsabilitat de qui publica un document assegurar-se que l'obra és de domini públic abans de publicar-la a l'aula virtual.

2.2 Reproducció d'un xicotet fragment d'una obra protegida

Els centres d'educació reglada, com les universitats, **no necessiten autorització** del titular dels drets quan reproduïxen *xicotets fragments* d'obres o *obres aïllades de caràcter plàstic o fotogràfic figuratiu* (article 32.3), sempre que l'ús es limiti a la il·lustració de la activitat educativa i s'utilitze el nom de

l'autor i la font. L'obra de la qual s'extreuen els xicotets fragments *no pot ser un llibre de text o manual universitari* (article 32.3).

S'entén per *xicotet fragment* un extracte o porció quantitativament poc rellevant respecte del conjunt de l'obra. Aquest tipus d'actes **no genera cap obligació econòmica** per la Universitat (article 32.3). El TRLPI no detalla els llindars que determinen amb certesa si una porció d'una obra impresa o audiovisual pot qualificar-se de *xicotet fragment*, de manera que s'ha d'extremar la prudència.

2.3 Reproducció parcial d'una obra protegida

Segons l'article 32.4 del TRLPI, les universitats **no necessiten autorització** del titular dels drets per a dur a terme actes de *reproducció parcial d'obres impreses (o susceptibles de ser-ho)* amb fins educatius. La reproducció s'ha de limitar a fragments consistents en:

- 1 capítol de llibre,
- 1 article de revista (o extensió equivalent a publicació assimilada),
- o una porció l'extensió de la qual no supera el 10% del total de l'obra.

Només els estudiants del curs (o els seus professors) han de poder accedir al fragment, de manera que el curs de l'aula virtual en què s'allotja el fragment *no pot estar obert al públic*.

La publicació **no genera obligacions econòmiques** per a la universitat (Article 32.4) en el següents casos:

- Quan som els titulars dels drets de propietat intel·lectual i vam acordar la posada a disposició de l'obra a l'aula virtual.
- Quan la pròpia universitat és cessionària dels drets d'explotació, és a dir, quan la publicació és editada pel Servei de Publicacions de l'UJI.

En la resta de casos (un capítol, un article o fins al 10%) es genera una **obligació econòmica** per a la universitat que **ja està sent satisfeta**. La Conferència de Rectors de Universitats Espanyoles (CRUE) va subscriure un conveni amb les entitats de gestió CEDRO i VEGAP que dóna cobertura a la publicació a l'aula virtual de fragments d'obres impreses o susceptibles de ser-ho fins al 31 de desembre de 2018. El conveni determina una quantia anual que és abonada pel conjunt de les universitats i que permet que els autors percebin una *remuneració equitativa* per aquests actes. La remuneració equitativa ha de ser gestionada, necessàriament, per una *entitat de gestió* de drets de propietat intel·lectual.

Per assegurar que els autors perceben la remuneració equitativa cal que el sistema registre els usos realitzats a l'aula virtual i que les entitats de gestió tinguin accés a aquesta informació. El sistema de gestió de drets que posem en explotació en el segon semestre del curs 2017/2018 té aquest objectiu.

2.4 Reproducció d'una obra completa o d'un fragment significatiu d'una obra

Qualsevol altre ús d'una obra o d'un fragment d'una obra **requereix autorització expressa** del titular dels drets i, per regla general, **està subjecta a un pagament**. El contracte que formalitza una cessió específica d'ús, còpia o distribució d'una obra rep el nom de **llicència**.

La universitat facilita la tramitació de llicències a través d'un formulari en el sistema de gestió de drets de l'aula virtual. Els costos que ocasioni la llicència hauran d'assumir-se pressupostàriament pel departament o centre responsable de l'assignatura.

La tramitació d'una llicència no és un procés immediat ni està automatitzat, per la qual cosa s'ha de planificar i executar-se amb suficient antelació al període en què es necessita l'ús efectiu de l'obra. El procés pot durar des d'uns pocs dies a setmanes.

Per favor, els tràmits de gestió de llicència *només* s'han d'iniciar si es disposa de crèdit pressupostari per cobrir la despesa corresponent i s'actua amb suficient antelació.

3 El mòdul de gestió de drets de propietat intel·lectual de l'aula virtual

A fi d'assegurar el compliment del TRLPI a l'aula virtual s'ha integrat un mòdul de Gestió de Drets de Propietat Intel·lectual (GDPI).

Tot i que el sistema s'ha dissenyat pensant en interferir el menys possible en l'activitat normal d'ús de l'aula virtual, es requereix la col·laboració del professorat. S'ha facilitat al màxim el procés de pujada i publicació de documents, però s'ha d'efectuar una tramitació per a cada un d'ells. el objectiu és demanar la informació que permeti determinar si el fitxer necessita autorització de l'autor i si la seva reproducció genera obligacions econòmiques per a la universitat. En certs casos, el professorat ha de proporcionar informació que identifiqui inequívocament l'obra o fragment de obra utilitzada. Cal tenir en compte que el sistema és auditable per les entitats de gestió de drets, de manera que *sempre s'ha de proporcionar informació fidedigna*. Que el sistema siga auditable vol dir que es permet el accés al contingut i dades de qualsevol fitxer només a l'efecte de comprovar que s'efectua una correcta gestió de drets de propietat intel·lectual. Naturalment, els fitxers que contenen informació administrativa pròpia de l'assignatura (normativa d'avaluació, qualificacions d'estudiants ...) estan exclosos de l'accés per part de les entitats de gestió.

3.1 Pujada de documents a l'aula virtual

Durant l'acte de pujada del document no és necessari omplir cap dada relativa a la gestió de drets de propietat intel·lectual.

El fitxer, que passa a estar immediatament disponible per als estudiants (a menys que s'oculti manualment l'activitat) s'integra en una llista de fitxers dels quals està pendent la gestió de drets. Si, transcorregut un termini, no s'ha efectuat la tramitació pertinent, l'activitat que conté el document s'amagarà als estudiants automàticament.

És recomanable, per tant, que *tan aviat es publiqui un document es procedeixi a tramitar la corresponent gestió de drets*.

El menú principal de l'aula virtual (panell a mà esquerra) inclou una opció per accedir a la pantalla principal del mòdul GDPI:

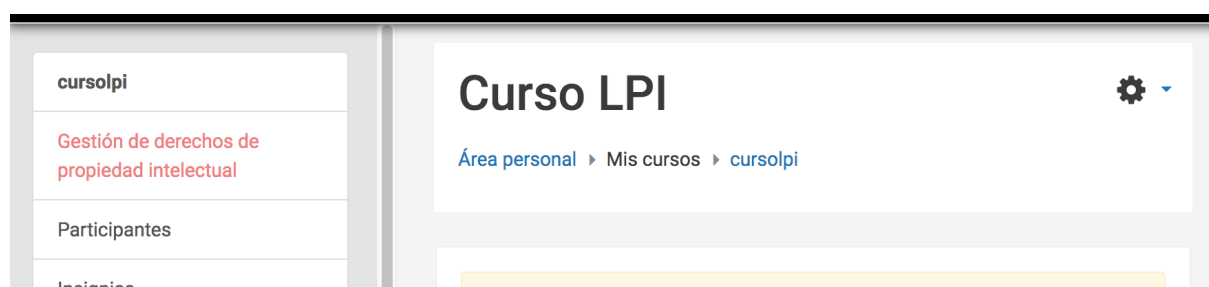

Figura 1: Opció “Gestió de drets de propietat intel·lectual” al menú principal del curs (destacada en vermell).

3.2 Avís de que hi ha documents pendents de gestió de drets

Si hi ha documents pendents de processar, apareixerà un avís a la pantalla principal com aquest:

Figura 2: Avís de que hi ha fitxers per als que no s'ha tramitat la gestió de drets de propietat intel·lectual.

Cal recordar que només els fitxers que poden contenir obres impreses o susceptibles de ser-ho s'han de sotmetre a aquest procés de gestió de drets.

Punxant en el botó “Iniciar revisió” s'accedeix a la pàgina principal del mòdul GDPI. Des d'ella podem iniciar el procés de gestió de cada document i comprovar el seu estat.

3.3 Pantalla principal del mòdul GDPI

La pantalla principal presenta aquest aspecte:

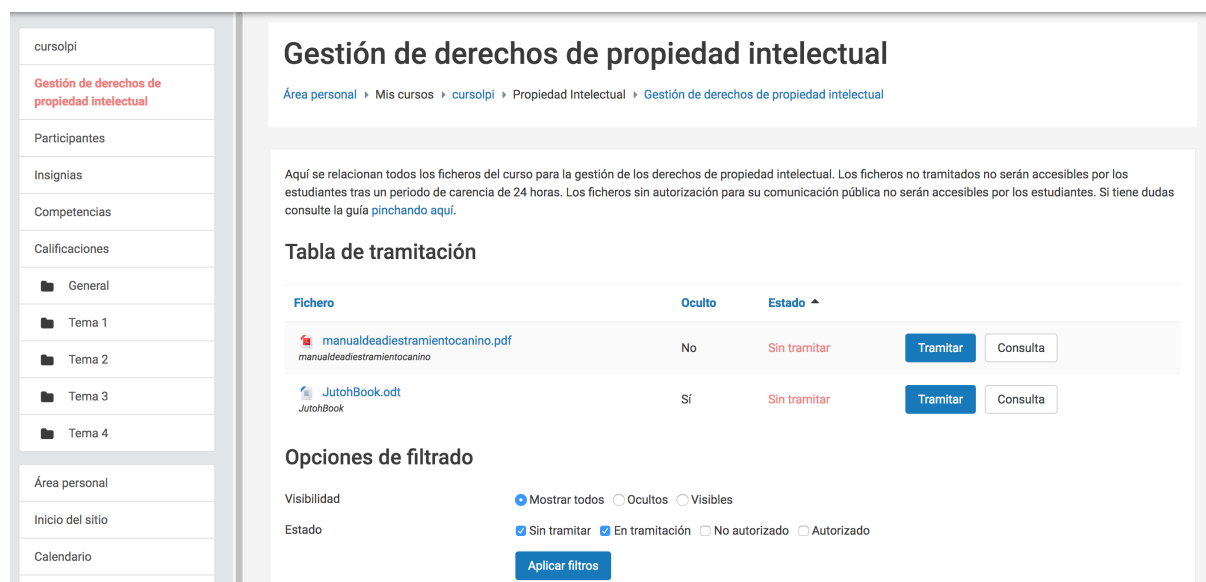

Figura 3: Pantalla principal del mòdul de gestió de drets de propietat intel·lectual.

A la pantalla apareix un llistat amb tots els fitxers que, pel seu tipus (Document PDF, document Word, document OpenOffice/LibreOffice...), poden correspondre amb obres impreses o susceptibles de ser-ho. Sota el llistat es mostren opcions per filtrar la relació de documents que es mostren en el mateix.

3.3.1 Llistat de documents

El llistat presenta tres columnes informatives:

- **Fitxer:** Nom del fitxer. Prement en ell s'accedeix al document per a la seua descàrrega.
- **Ocult:** Indica si el fitxer és accessible pels estudiants en aquest moment.
- **Estat:** És l'estat de tramitació de la gestió de drets de propietat intel·lectual.

Acompanya a cada document, a més, la possibilitat d'efectuar dues accions:

- **Tramitar:** Dirigeix al formulari de gestió de drets del document.
- **Mira:** Dirigeix una sol·licitud d'assessorament a personal especialista en gestió de drets de propietat intel·lectual per resoldre dubtes relatius al fitxer.

3.3.2 Filtre de documents

Atès que aquesta pantalla conté un llistat amb tots els documents publicats a l'aula virtual i aquest pot ser extens, es proporcionen opcions de filtrat que ens permeten centrar l'atenció en els documents d'interès.

La **primera opció** del filtre permet seleccionar - *tots els documents* el tipus permet deduir que és una obra impresa o susceptible de ser-ho, - només els documents que romanen *ocults* per als estudiants (recordeu que els documents dels quals no s'ha fet cap gestió passen a aquest estat en un determinat termini de temps), - o només els *visibles* per als estudiants.

La **segona opció** del filtre selecciona els documents en funció de l'estat de tramitació:

- *Sense tramitar*: fitxers que tenen pendent la tramitació de la gestió de drets de propietat intel·lectual.
- *En tramitació*: fitxers dels quals s'ha sol·licitat la gestió d'una llicència i no es té resposta.
- *Autoritzat*: fitxers dels quals es completat amb èxit la tramitació i poden publicar-se en l'aula virtual.
- *No autoritzat*: fitxers per als que s'ha resolt que no és possible efectuar la publicació a l'aula virtual.

3.3.3 Acció “Consulta”

En prémer el botó “Consulta” apareix un formulari com aquest:

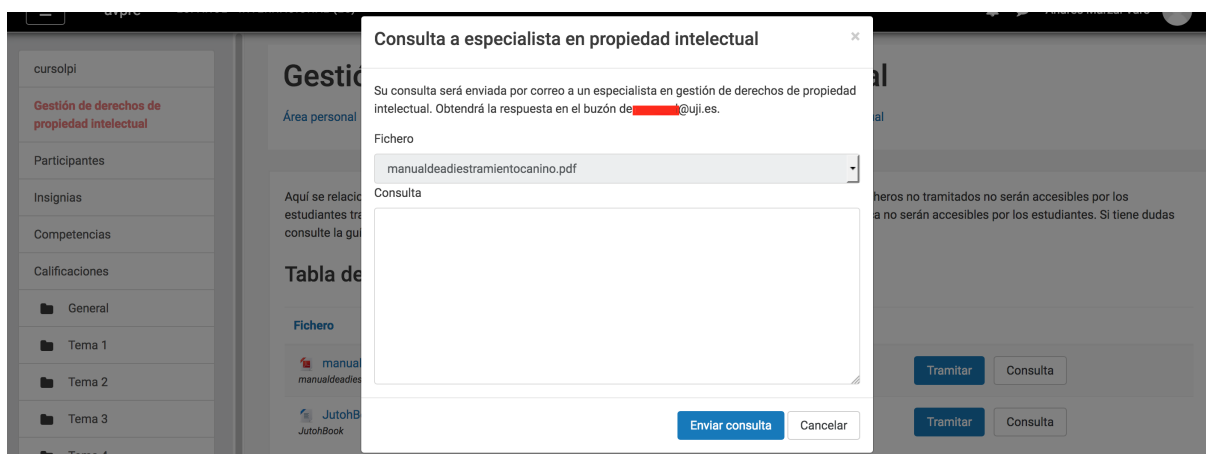
Aquesta imatge mostra una interfície web amb un formulari modal titulat "Consulta a especialista en propiedad intelectual". El formulari està superposat sobre una pantalla de gestió de drets de propietat intel·lectual. El formulari conté el text: "Su consulta será enviada por correo a un especialista en gestión de derechos de propiedad intelectual. Obtendrá la respuesta en el buzón de [direcció]@uji.es.". A sota, hi ha un camp "Fichero" amb un menú desplegable que mostra "manualdeadiestramientocanino.pdf". També hi ha un camp de text etiquetat "Consulta" i dos botons a la part inferior: "Enviar consulta" i "Cancelar". Al fons, es poden veure elements de la interfície com "Gestión de derechos de propiedad intelectual", "Participantes", "Insignias", "Competencias", "Calificaciones", "Tabla de", "Fichero" i una llista de temes (Tema 1, Tema 2, Tema 3, Tema 4).

Figura 4: Formulari per a la sol·licitud d'assessorament a un especialista sobre un document.

En la capseta de text podem expressar el dubte. La consulta es dirigirà per correu electrònic a un especialista en gestió de drets de propietat intel·lectual que intentarà resoldre-la en el més breu

termini possible. la resposta es rebrà per correu electrònic, de manera que el mòdul GDPI no fa un seguiment d'aquest procés.

3.3.4 Acció “Tramitar”

El botó “Tramitar” permet iniciar la tramitació dels drets de propietat intel·lectual i condueix a un formulari una mica més complex.

El formulari ofereix una barra horitzontal de navegació a la zona superior. la zona principal de la pantalla es divideix en un visor PDF que facilita la seva identificació i possibilita la seva descàrrega i una zona amb els camps que ha de omplir l'usuari.

Figura 5: Formulari de tramitació de drets d'un document.

S'ha de triar una opció de les que apareixen a la drete de l'etiqueta “El document conté”. Amb elles es classifica el document en relació amb dues qüestions: - Es **necessita autorització** expressa del titular dels drets, si n'hi ha? - Es **genera una obligació econòmica** per a la universitat?

Estudiem detingudament cadascuna de les opcions:

Opció 1: “Informació administrativa (normativa interna, llistats de notes ...)”

Els documents de naturalesa administrativa (normatives d'assignatura, rúbriques d'avaluació, llistats amb els resultats d'avaluació d'estudiants, etcètera) es poden publicar sense necessitat d'obtenir cap

autorització. Aquests documents són propis de la universitat i queden fora de l'àmbit de la gestió de drets de propietat intel·lectual.

Si s'escull aquesta opció, no cal proporcionar dades relatives al document. Premi l'opció "Tramitar" per processar el document.

El contingut del document no pot ser consultat per les entitats de gestió com a part d'un procés d'auditoria, ja que pot contenir informació de caràcter personal.

Opció 2: "Una obra de titularitat del professorat de la universitat"

Quan l'autor o autors són part del professorat de la universitat, han realitzat l'obra com a part del seu treball i no han cedit els drets de explotació a un tercer, el document es pot publicar a l'aula virtual i no es generen obligacions econòmiques per a la universitat.

Aquest és el cas habitual dels butlletins de problemes, exàmens d'assignatura, apunts de classe, etcètera.

Si s'escull aquesta opció, no cal proporcionar dades relatives al document. Premi l'opció "Tramitar" per processar el document.

El contingut del document pot ser consultat per les entitats de gestió com a part d'un procés d'auditoria.

Opció 3: "Una obra editada pel servei de publicacions de la universitat"

Si l'obra ha estat publicada per la universitat i és cessionària dels drets d'explotació, no es requereix autorització per a la publicació a l'aula virtual. La reproducció no genera obligacions econòmiques per a la universitat.

CRUE està treballant en la signatura d'un conveni que permeti a totes les universitats compartir els seus fons editorials. De moment, només es pot publicar sense autorització una obra del fons editorial de l'UJI.

Si s'escull aquesta opció, no cal proporcionar dades relatives al document. Premi l'opció "Tramitar" per processar el document.

El contingut del document pot ser consultat per les entitats de gestió com a part d'un procés d'auditoria.

Opció 4: "Una obres de domini públic"

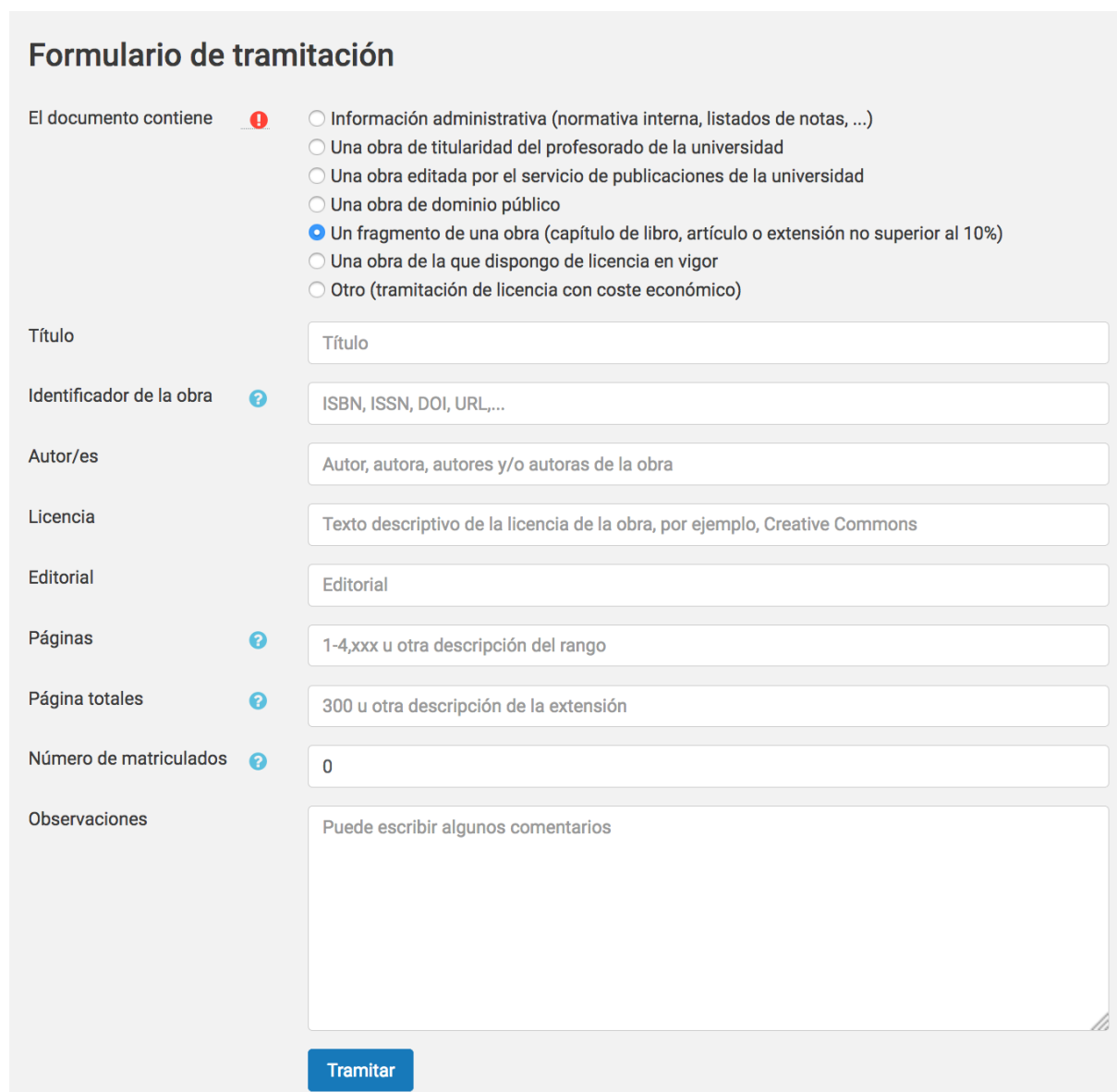
Les obres de domini públic es poden publicar sense autorització i el seu ús no genera obligacions econòmiques.

Si s'escull aquesta opció, no cal proporcionar dades relatives al document. Premi l'opció "Tramitar" per processar el document.

El contingut del document pot ser consultat per les entitats de gestió com a part d'un procés d'auditoria.

Opció 5: “Un fragment d’una obra (capítol de llibre, article o extensió no superior al 10%)”

Si el fragment té una entitat relativa (és un capítol de llibre, un article de revista o no excedeix el 10% del total de l’obra), aquesta opció obre un formulari amb camps que identifiquen aquest fragment.

The image shows a web form titled "Formulario de tramitación". It contains several fields for data entry, each with a label on the left and a text input field on the right. The first field is a radio button group for "El documento contiene", with the first option selected. The other fields are text inputs for "Título", "Identificador de la obra", "Autor/es", "Licencia", "Editorial", "Páginas", "Página totales", "Número de matriculados", and a large text area for "Observaciones". A blue "Tramitar" button is at the bottom right.

Campo	Valor predeterminado / Opciones
El documento contiene	☒ Un fragmento de una obra (capítulo de libro, artículo o extensión no superior al 10%) ☐ Información administrativa (normativa interna, listados de notas, ...) ☐ Una obra de titularidad del profesorado de la universidad ☐ Una obra editada por el servicio de publicaciones de la universidad ☐ Una obra de dominio público ☐ Una obra de la que dispongo de licencia en vigor ☐ Otro (tramitación de licencia con coste económico)
Título	Título
Identificador de la obra	ISBN, ISSN, DOI, URL,...
Autor/es	Autor, autora, autores y/o autoras de la obra
Licencia	Texto descriptivo de la licencia de la obra, por ejemplo, Creative Commons
Editorial	Editorial
Páginas	1-4,xxx u otra descripción del rango
Página totales	300 u otra descripción de la extensión
Número de matriculados	0
Observaciones	Puede escribir algunos comentarios

Tramitar

Figura 6: Camps del formulari de tramitació de gestió de drets.

- **Títol** (opcional): Nom que identifiqui l’obra o fragment de l’obra que s’està utilitzant.

- **Identificador de l'obra** (requerit): Codi d'identificació de l'obra, si n'hi ha. Si l'obra disposa d'ISBN o ISSN, ha d'usar aquest identificador. Alternativament, pot usar-se algun altre descriptor que permeti identificar l'obra utilitzada (DOI, URL, etcètera).
- **Autor/s** (opcional): Nom de l'autor o autors.
- **Llicència** (opcional): Tipus de llicència sota la qual s'ha publicat l'obra. És un camp opcional.
- **Editorial** (opcional): Editorial que ha publicat l'obra.
- **Pàgines**: nombre de pàgines del fragment utilitzat. Si l'obra no està paginada (es tracta d'un llibre electrònic, per exemple) convé indicar el percentatge del fragment respecte del total de l'obra.
- **Pàgines totals**: Nombre total de pàgines de l'obra. Si l'obra no està paginada pot deixar-se en blanc.
- **Nombre de matriculats**: El nombre de matriculats es genera automàticament a partir del nombre d'inscrits al curs. Atès que aquest nombre pot variar en el temps o ser incorrecte en el moment de publicació del document, el seu valor pot editar perquè reflecteixi la realitat a partir de l'experiència del professorat en edicions anteriors del curs (encara que sigui de manera aproximada).
- **Observacions**: Camp de format lliure amb un comentari que acompanyarà el document.

El fragment es pot publicar sense demanar autorització i l'obligació econòmica que genera el seu ús ha estat satisfeta en el marc del conveni celebrat entre CRUE i CEDRO-VEGAP.

El contingut del document pot ser consultat per les entitats de gestió com a part d'un procés d'auditoria.

Opció 6: “Una obra de la qual dispo de llicència en vigor”

En escollir aquesta opció es desplega un formulari similar al de l'opció anterior. El formulari inclou dos camps addicionals: - **Data de fi de llicència**: Indicar la data d'expiració de la llicència. Permet que, si escau, l'ús del mateix document en edicions posteriors del curs no forci a una nova tramitació de la gestió de drets. - **Llicència**: Descripció de la llicència.

Les obres amb llicències que no generen obligacions econòmiques per a usos no comercials caben en aquesta opció. És el cas de Creative Commons i altres llicències permissives.

El contingut del document pot ser consultat per les entitats de gestió com a part d'un procés d'auditoria.

Opció 7: “Un altre (tramitació de llicència amb cost econòmic)”

La resta d'obres està subjecta a l'obtenció d'una llicència. La tramitació de la llicència és un procés manual gestionat un especialista en drets de propietat intel·lectual. La tramitació donarà lloc a un procés que no està integrat en el mòdul GDPI. Usualment es farà servir el correu electrònic per comunicar-se amb el sol·licitant i anar executant els diferents passos necessaris.

Aquest tràmit només s'ha d'iniciar si es disposa de crèdit presupuestari per fer front a les obligacions econòmiques de la llicència.

El contingut del document pot ser consultat per les entitats de gestió com a part d'un procés d'auditoria.